

Zlá novina

Kdo vzhledne z Vrátenké hory k půlnoci, spatří oceán, jak se zmítá v bouři. Hora tu za horou zdvihá své téměř jako tříšť vzdutých vln zakletých v kámen.

Modré je moře a modré jsou hory. Slunce je stejnými paprsky zlatí, vichřice stejně je v šumění čechrá, měsíc pak tiší je příkrovem noci. Kdo změří neznámé hlubiny moří, kdo projde úžasné dálavy hvozdu. Bez konce oceán, bez konce prales, plné jsou tajemství moře i hory...

Přírodu dali kdys člověku bozi. Z ní žije, těší se, potravu bere. Člověk jí děkuje za všechny dary – před mořem, před lesem v pokoře klečí. Do dálek světových vyzývá moře, věčnými touhami plní ti srdce. Duši však smíří jen nádhera lesů, velebnost našich hor, šveholy ptačí...

Lesní houštinou se prodírá mladý muž.

Je zpocený, unavený a rozdrásaný. Jistě zabloudil, jen úplný pošetilec by mohl v této krajině opustit stezku proraženou hvozdem a hledat si cestu pro sebe.

Mladík musí místy přerážet větve sekerou, aby mohl projít kupředu. Je už hodně zesláblý. Vyhýbá se větším překážkám a leckterou větev nezdolá ani několika ranami.

Teď ho nepříjemně zadržely v zajetí ostružiny. Vysekal se ze spleti jejich dlouhých prutů, ale málem by už klesl k zemi. Zachytil se o vlhkou skálu, obrostlou mechem a kapradím. Dole u země po ní kape voda. Mladík se sklonil až k zemi a lačně chytá do úst osvěžující kapky.

Těžce vstává, přece se však vzchopil a leze vzhůru skalním žlabem. Statečný mladý muž překonává pevnou vůlí slabost a kráčí za svým cílem.

Po pískovcových skálách se mu leze snadněji. Mají mnoho stupňů,

římsových lavic, výstupků, děr, skulin i jeskyněk, po jejich drsném povrchu se nesmeká noha. To po jehličí sjede noha hned. Mladík na takových místech stoupá obezřele a rukama se přidržuje vyčnívajícími kořeny a mladých stromků. Aby měl ruce volné, zastrčil si teď sekeru za pás. Na zádech se mu houpá raneček se sbaleným pláštěm a s trochou jídla. Vydal se asi na dalekou cestu.

Konečně je nahoře. Skalní hřbet je porostlý starými stromy a už jen pozvolně stoupá výš. Někde musí obcházet trouchnivějící vývraty, jejichž křivé kořeny čnějí vzhůru jako ztuhlí hadi. Podrost je hojný, ale nepřekáží mnoho – přesto si mladík vzal opět do ruky sekeru. Kdyby nebyl tak unavený, šlo by se mu nyní snadněji.

Pod jedním ležícím stromem se krčil králík. Teprve když k němu mladý poutník přišel na tři kroky, vyskočil z pelechu a jako vítr uháněl pryč.

Na kraji vrchu se rozsvětlo. Před ním se otevřela hluboká rokle. Mladík si tu chvíli oddechl. Rozhlíží se po krajině a uvažuje o správném směru. Ví, že volil obtížnou cestu, ale že se neodchyluje od Vrátenské hory. Tady někde, již blízko, musí být. Naproti za roklí vidí mezi korunami pokřivených borovic v neveliké dálce široký modravý vrch. To snad je ona hora, jeho dnešní cíl.

Nuž tedy znovu do rokle! Kolikátá to už dnes je?

Obezřetně hledá příhodný sestup. Někdy se shora zdá, že schůdný svah sahá až dolů, ale sotva kousek sleze, mění se náhle skloněné vřesoviště ve svislou skalní stěnu. Bedlivě dává pozor, aby neskouzl, a neustále se zadržuje stromků. Tu najednou našel místo porostlé červenými jahodami. Jak mu přišly k chuti!

Obešel skalku a chytil se na vrcholu břízy, která tu vyrůstala ze dna rokle až sem nahoru. Bez váhání po ní sešplhal dolů.

Prodral se vysokými kopřivami a kapradím a zpozoroval jakousi sotva znatelnou pěšinku. Zachvěl se radostí. Lesní duchové jsou mu přece přízniví!

Po chodníčku se mu už šlo lépe. Bylo tu však chladno a vlhko a po slizkém povrchu jílovité cestičky často klouzal. Dokonce sebou dvakrát švihl. Slyšel, jak na něj vrány ve výši volají: „K nám, k nám!“

Mladík se zastavil před skalní úžlabinou. Zdálo se, že pěšinka vede do ní a že se pak po skále vine vzhůru. Překročil mokřinu a dal se vést pěšinkou. Byl rád, že opustí hrobově tichou vlhkou rokli. Nahoře na slunci bude veseleji.

Rozpukané skály se kupí obrovskými balvany do hrozivé výše. Jsou porostlé tmavozelenými lišejníky s červenými nebo sírově žlutými ostrůvky, které po skalách splývají jako nějaké slavnostní koberce. Z mrtvé skaliny vyrůstají kupodivu bujné mechy. Zelenohnědé a červené polštářky kypré a měkké játrovky se strakatí na stěnách skoro dohola vyšlehaných větrem. Z děr a puklin, do nichž se nedostane ani liška či kuna, vykukují vykrajované trsy kapradin, sleziníku a osladiče. Místy se uchytila keřovitá břízka, řídký jeřáb, líska a pichlavý hloh.

Zprvu se mu lezlo dobře, i když se musel držet rukama i nohama. Po chvíli začala být stezka velmi příkrá, s vysokými stupni. Musel vylézat na skaliska a dobře dávat pozor, aby se nesmekl. Na jednom vysokém výstupku se přidržel jeřabiny a chtěl se vyšvihnout nahoru. Křehká větev se utrhla a mladý muž se zvrátil. Chňapá rukama, ale vytrhává jen kusy mechu... Noha klouže po kluzké hlíně. Řítí se po skále dolů a hup! velkým obloukem padá do skalního výmolu na pískový náplav.

V hlavě mu zahučelo a ztratil vědomí.

Když otevřel oči, zaradoval se, že vidí, dýchá, žije... Nezabil se, bozi ho chránili.

Pohlédl na skálu, z níž spadl. Teprve nyní se zděsil její příkrostiti a nepřístupnosti. Jak se dostane znovu nahoru? A kdoví, má-li všechny údy zdravé. Musí je zkusit... Pravá ruka je dobrá – levá bolí, ale může s ní hýbat, taky dobrá. Teď se zkusí obrátit – ouvé! noha se nechce pohnout a řeže v ní krutá bolest.

Mladík sklesl nazpět a hodnou chvíli ležel bez pohnutí.

V hlavě ho brní, neví, co si počne.

Najde ho někdo, kdo chodíva po této pěšince? Kolik dní tak vydrží bez pomoci ležet? Jídla má sotva na den, pití žádné. A co když ho tu vyslídí vlci?

Ne, nezůstane zde! Však doleze nahoru a tam už bude lidem blíž. Musí splnit svůj úkol, i kdyby pak měl hned zemřít. Nepoddá se bolesti.

Se zařatými zuby povstal. Sekyrkou si přitáhl kus větve ležící opodál, opřel se zády o skálu a zkouší udělat krok. V jedné ruce drží sekeru, v druhé klacek, a šourá se tak jako o berlích podél skály. Sténá bolestí – ale jde.

Jak mu teď dlouho trvá, než kousek povyleze! Plazí se, raněnou nohu vleče těžce za sebou. Cestou si usekl lepší, delší a silnější větve,

nahoře s rozsochou. Hodí se mu pod pažď jako opravdová berla, může lépe ulehčit zraněné noze.

Chvillemi ho přemáhá bolest a už jen taktak, že se nesvalí, ale vědomí, že na zdaru jeho cesty závisí mnoho životů, posiluje ho k novému vypětí sil.

Stezka se před ním pojednou rozděluje. Dává se dál mírnější pěšinkou, kterou předtím neviděl. Ještě kousek cesty se vleče, potom se mu však zatočila hlava, nohy poklesly, paže se svěsily – a v ten ráz se zhroutil do divokého borůvčí.

Ani nevěděl, jak dlouho tam ležel. Slunce již zapadalo, když se probral z mráкотné mdloby.

Co se děje? Někdo mu tahá ze zad jeho raneček.

Otočil hlavu a hle! Spatřil silného medvěda, jak se mu dobývá na jídlo. Ostré drápy trhají tlumok, až z něho visí jen cáry.

Mladý muž se šelmy ulekl, ale ještě se vzbopil k obraně. Pokud mu síly stačily, snažil se namáhavě vytáhnout od pasu břitký nůž. Medvěda jeho pohyby poplašily, zakousl se do tlumoku a táhl jej vzhůru po borůvčí i s mladíkem, který měl své zavazadlo pevně připevněné na zádech. Až když zvíře vidělo, že se ležící muž nehýbá, upokojilo se a zastavilo.

Ubohý mladík se snažil povstat nebo aspoň vysmeknout z řemene tlumoku, ale nepodařilo se mu to. Jeho pohyby naopak znovu přivábily medvěda, který ho nyní celého očichal. Kdykoli sebou mladý muž pohnul, dostal řádku medvědí tlapou.

Nyní už nebyl vysílený mladík schopen bránit se. Zavřel oči a odevzdán osudu nehybně čekal, až ho medvěd roztrhá.

Medvěd si chvíli olizoval tlapu a pak se zas začal dobývat do raňečku. Když se dostal na uschované jídlo a pochutnal si na něm, rozházel čenichem rozervaný tlumok a znovu očichával ležícího, aniž by mu při tom ublížil. Seděl u jeho nohou a předními tlapami si česal hlavu. Potom chňapl bezvládného mladíka za kožený kabátec a jako svou kořist jej vlekl vzhůru po skalní stezce.

Silné zvíře by takhle vyneslo i tele nebo i kravku. Leze velmi opatrně a jistě. Zná asi dobře tuto skrytou stezku.

Nahoře ve skalní jeskyňce má doupě.

Je opět krásné jitro.

Vrátecká hora dýše omamnou vůní pryskyřice. V korunách stromů se honí ptáci, pokrajem paloučku se vrací z nočního výletu liška.

Z chatrče u lesní cesty z Nosálova k řepíneckému dvoru vyšla dívka. Je to Nemojova dcera Radislava.

Pořádného kroku neudělá! říká o ní otec. Stále si poskakuje jak její ochočená veverka, chvíli není zticha, jako by ji něco nutilo, aby si prozpěvovala. Vždyť jí také není ani šestnáct let.

Jde k nedaleké lesní studánce. Pramen je tu vydatný, nikdy nevysychá a má znamenitou osvěžující vodu. Sem na palouček chodí často pro vodu Nosálovští, když jim v létě vyschne jejich skrovný pramínek ve vsi. A když se řepínecký zeman chce napít dobré vody, posílá si také až sem. Říká, že mu po ní žaludek dobře tráví.

Ze studánky vytéká stružka, čistá voda poskakuje po kamenech k okraji rokle a drobnými vodopády se rozstříkuje po srázu dolů.

Radislava došla až k prvnímu vodopádku na začátku spádu a umy-

la se v osvěžující vodě. Potom se proskočila na palouku a jako obvykle zatančila a zazpívala dobrému hřejivému slunci.

Najednou se jí zdálo, že zaslechla něco neobvyklého. Poslouchá – a opravdu, v nevelké dálce někdo láme větve, až praskají. Kdo tam je? Míťa přece chodí nehlučně a žádný člověk není poblíže.

Radislava není bojácná. Rychle si našla do ruky kámen, pod stromem zvedla i klacek. Jako pravá dcera lesů jde odhodlaně houštinami ke skálám. Však uvidí, který vetřelec zde ruší svatý klid.

Nešla dlouho mezi stromy a již jako hromem omráčena zůstala stát v údivu nad tím, co spatřila.

Míťa, její ochočený medvěd, trhá nějakého člověka!

Ne, netrhá ho, jen ho tahá sem tam před svým doupětem. Neznámý se už skoro ani nehýbá. Jakmile se pohne, srazí ho hravý medvěd k zemi. Teď táhne chudáka na skalisko, právě nad hlubokým srázem.

Dívka chtěla na medvěda vykřiknout, ale včas si uvědomila, že by to mohlo s raněným mužem zle skončit. Míťa by ho pustil, běžel by k ní a raněný by se zřítel po skálách do hluboké rokle.

Radislavě stoupla krev do hlavy. Jak jen toho člověka zachrání? Rychle, rychle! Míťa táhne muže za nohu a jen o krok ještě – a nešťastník sletí.

Jako střela proběhla mezi stromy a vrhla se k ležícímu muži. Pevně ho zachytila a odtáhla zpět ze skaliska. Překvapený medvěd si z toho nic nedělal. Lehl si na hřbet a protahoval si nohy.

Napjatě pozorovala, zda raněný dýchá. Oči má zavřené a rty bílé, ale snad přece žije.

„Pojď, Mífo, pro vodu!“ zavolala a zatahala chlupáče za kožich.

Vyskočil na všechny čtyři a poslušně se vedle ní kolébal. Prozíravě ho vzala s sebou, aby zatím neprováděl s ubohým mužem dál svou nebezpečnou hru.

Cestou vytrhla velké kusy mechu, namočila je ve stružce u studánky a hned zase běžela zpátky, s medvědem jak věrným psem v patách. Postříkala raněnému obličej a kus mokrého mechu mu položila na čelo, z něhož odhrnula kučeravé vlasy.

Co má dělat?

Dívka bezradně stála nad neznámým. Má dojít pro lidi? Může tu nechat raněného ležet?

Míťa už zase ležícího muže tahal. Nejspíš z toho měl velkou

zábavu. Radislava ho odstrčila a pohrozila mu, ale hravý medvěd na to mnoho nedbal. Zlobil znova a znova.

Zkusila raněného zvednout. S velikou námahou se jí to podařilo, viděla však, že by ho neunesla.

Zase v rozpacích přemýšlela, co udělat. Medvěd se zatím nabažil hry, a protože byl ospalý, odkolébál se do nedaleké sluje, kde se uložil v doupěti. Asi se zlobí. Radislava mu dnes nepřinesla nic k snědku, je divná, ani si s ním nechce jako jindy hrát.

Dívka čekala, zda medvěd zůstane v doupěti. Když tam zticha ležel, vymačkala z mechu ještě trochu vody muži na hlavu a odběhla.

Přivede pomoc!

Štěstí jí přálo, neběžela daleko. Poblíž jejich chatrče našla otce v hovoru s několika otroky z Řepínce, kteří šli asi sem někam k lesu kácet stromy.

Když jim řekla, že u studánky leží raněný člověk, vydali se hned všichni pro něj.

Dovedla je spěšně na místo a otroci donesli opatrně mladého muže do chaty.

Nemoj raněného ošetřil, jak nejlépe dovedl. Bezvládnou nohu obložil několika pruty a pevně ovázal. Mokrou houbou mu omyl obličej.

Studená voda teď působila.

Mladý muž otevřel oči. Bylo vidět, že se mu vrací vědomí. Očima bloudil po nuzné chatě, po Nemojovi, po Radislavě, konečně i promluvil.

„Vodu... pít!“ požádal.

Když mu Radislava podržela u úst dřevěnou misku s kozím mlékem, mladý muž všechno rázem vypil. Pak zase zavřel oči a oddychoval.

Po chvíli si zřejmě odpočinul a opět otevřel oči. Zeptal se, kde je. Když uslyšel, že je v chatě strážného choda u Nosálova na Vrátenské hoře, byl zřejmě potěšen.

„Jak daleko je odtud na knížecí hrad?“ tázal se náhle.

„Den cesty, mladý muži,“ odpověděl Nemoj.

„Musím na Pšov,“ zašeptal raněný.

„Nedojdeš nikam, ubožáku. Máš zlomenou nohu,“ pověděl mu Nemoj pravdu. „Leč pověz, odkud jsi, mladý muži, kde pase tvůj rod svá stáda. Že jsi zdaleka, to poznávám podle tvé odchylné řeči.“

Raněný chvíli mlčel, jako by rozvažoval, co může o sobě povědět, ale pak prohlásil:

„Jsem Lešek ze země Daleminců – to je opravdu daleko. Musím rychle na Pšov, ve velmi naléhavé věci. Pomozte mi!“

„Ke knížeti?“

Raněný přikývl. Slabostí už nemohl mluvit. Nemoj se zamyslit.

Po chvíli vzal z kouta svou hůl a odcházel. Ve dveřích ještě pověděl dceři, aby nechala nemocného v klidu vyspat.

Na libovickém hradisku se již chystal zemský kmet Soběrad k návratu na knížecí hrad. Zařídil, co bylo třeba k dokončení opevnění, jež se mělo obyvatelstvu kolem Vrátenské hory stát útočištěm ve zlých dobách.

Spolu s knížecím výběřcím, který tu na něho čekal se svou družinou, dával poslední rozkazy dozorcům a starostům, když si povšiml Samoslava, hospodáře knížecího dvora v Lobči, který se s ním přišel na Vrátenskou horu rozloučit.

„Tvou žádost, Samoslave, přednesu vladaři* a myslím, že ti pošle několik otroků a otrokyň.“

„Mám jen jednu otrokyni pro kuchyň,“ vpadl Samoslav, „jednu k vepřům a jednu k drůbeži. To je vše! Ke kravám nemám žádnou. Vyříd' prosím, aby vladař tak nešetřil na lidech – však by nám kníže v naší těžkosti jistě vyhověl, aby hospodářství vzkvétalo, jen kdyby o tom věděl. Co jen otrokyně přes zimu napředou příze a co peří naderou! S málo lidmi nemohu zastat, čeho je třeba. Řekni mu jen, že proto nemohu odvádět z krávy čtyři libry másla a osm liber sýra za měsíc, jak posledně přikazoval... A všečen tvaroh zůstává čeledi...“

„Vím, vím, Samoslave, a již jsem ti řekl, že to vladaři oznámím. Jistě se k tobě přijede na Lobeč přesvědčit sám na vlastní oči.“

„Však já mu ukážu, proč je užitek z krávy tak malý,“ hájil se ještě lobečský hospodář. „Pastviny i průhony jsou zarostlé plevelem a do našich lesů a hájů se dobytek nesmí honit, aby neublížil zvěři...“

„O pastviny se postarej, Samoslave, a nezapomínej ani na ovce,“ připomněl ještě výběřcí Ratimír. „Ovčák ať vyhání ovce na den i na noc na pozemky, kde je třeba hnoje, aby tam stály. Seno a sůl mu vydávej podle potřeby. Jarní stříž naříd' jen na nový měsíc, aby vlna

* *Vladař – knížecí úředník, správce hospodářství; měl moc nad nesvobodnými.*

rychle rostla, na podzim pak na starý měsíc, aby jí přibývalo pomalu a byla hustá.“

„O ovce buď bez obav, Ratimíre. Ovčák mi jehňata započítává na vrubových hůlkách a neztratí se ani jedno. Uchovávám i kůže zašlých ovcí a na vrubech počítám...“

„V tom je vladař bez starosti...“

Kmet Soběrad již přikázal, aby mu přivedli koně, když spatřil rychle přicházejícího Nemoje.

„Nesu ti zprávu, jasný kmete!“ zvolal uchvátaný nosálovský strážný.

„Pověz tedy rychle, jakou máš novinu,“ pobídl ho kmet.

Nemoj pověděl, co se přihodilo. V jeho chatrči leží zraněný mladý muž ze země Daleminců, a nese prý cosi důležitého knížeti na Pšov. Bylo by dobře, kdyby mohl zemský kmet převzít jeho poselství.

Soběrad naslouchal Nemojovi se zájmem a pochválil ho za jeho pohotovost. Chvilí přemítal a pak dal rozkaz k odjezdu. Vyhoupł se na koně a popleskal jej po krku. Také výběrčí nasedl, pěší družina se připravila, otroci se rychle řadili se soumary.

„Opatruj dobře nakoupené zbraně, Mstiboji,“ napomenul ještě Soběrad velitele chodů, „a bděle je střež na hradisku v pevném srubu. – A teď, Nemoji, veď nás k Nosálovu. Chci vyslechnout posla.“

Početná karavana se hnula kupředu.

Vznikl dlouhý průvod. Lesní stezka byla úzká a stačila jen pro jednoho koně nebo pro dva pěší. Všichni se řadili husím pochodem jeden za druhým.

Od poslední libovické chaty se na chvíli otevřel volný výhled do kraje. Velká část pšovské země ležela poutníkům u nohou a v mírných vlnách se ztrácela v dálce u Jizery, až tam, kde za řekou se šíří do nedohledna veliká země Charvátů, nepřiliš milých a pokojných sousedů. Nablízku prohledá v záplavě lesů několik dědin a dvorců. Dole přivětivá Lobeč s pěkným dvorcem, známá nejlepší medovinou, nalevo Doubravice a za ní Březovice s celnicí při zemské stezce. Ještě dál doleva vyčnívá nad lesy jako ostrov nad hladinu moře dědina Bezdědiců, usazená na bývalém hradisku a proslulá odvážnými medvědobijci. Vpravo na hřebeni táhlého vrchu vykukuje polozakrytá ves Mšeno s vladckým dvorem a v dálce pak ještě několik dalších usedlostí. Karavana se nezdržovala obdivováním krajiny a zmizela v hustém porostu Vrátenské hory.

Pojednou se lesem rozlehl hlas tuřího rohu a za chvíli se průvod

setkal s četou zbrojných oděnců, kteří se vraceli z Březovic, kam doprovodili jako stráž Židy z Vrátenské hory. Strážní chodové hluchně pozdravili kmeta i výběřčího a ustoupili z cesty, aby karavana mohla projít.

Stezka klesala mírným svahem až do rokle, jež jako hluboký příkop oddělovala Vrátenskou horu od nosálovského hřbetu, po němž pak vedla cesta dál východním směrem k Březovicům.

Nemoj zavedl karavanu přes rokli, otevřenou brankou do nevelikého nosálovského chotáru (rodové území). Z chýší u rybníka přibíhali lidé a vítali příchozí. Hradskému kmetu se přišel poklonit i vážený starosta rodu.

Soběrad však ani nesestoupil z koně. Požádal starostu, aby zavedl jeho průvod k rybníku. Tam ať se utáboří, dokud se on nevrátí z Řepínce.

Jen s výběřčím Ratimírem a čtyřmi oděnci odbočil za Nemojem na úvozovou cestu kolem skalní rokle.

Na jednom místě prořídlo smrčí a hradský kmet na chvíli zastavil koně, okouzlen pohledem do divoké skalní kotliny. Znalecky pochvaloval svému společníku pěknou polohu Nosálova. Ze skalní výspy bylo vidět na vysokých, nepřístupných skálách drobné chaloupky, přilepené na samém kraji propastné rokle. Z této strany se Nosálov podobal nedobytnému hradisku.

Zakrátko, když obešli kotlinu, spatřili již Nemojovu chatu. Stála opuštěná vlevo u lesa, napravo směřoval úvoz mírným svahem dál do dvora Řepínce, za nímž se z moře lesů vztyčovaly vysoko do oblak sluncem ozářené homole Bezdězů.

Oba jezdci seskočili z koní a svěřili je průvodčím oděncům. Sami vešli s Nemojem do chatrče, sroubené z přisekaných kmenů.

Sotvaže překročili schůdek u dveří, uvítalo je šero a silný chlévský zápach.

Na otevřeném ohništi uprostřed jizby řeřaví několik polen. Kouř stoupá vzhůru a vytrácí se děravou střechou. V koutě proti dveřím stojí místo stolu hrubý špalek, podle stěny leží na kupce slámy několik kožešin – patrně shrnuli přes den lůžko. U druhé stěny odpočívá na slámě pokryté medvědí kůží raněný mladík. Podél třetí stěny peleší drůbež a v koutě koza se dvěma kůzlaty. Zařízení doplňují dva menší špalky, sloužící jako sedačky, na stěně je na dřevěných kolíkách zastrčeno několik očazených bezuchých hrnků.

Radislava odstrčila kůzlata a zajíce, s nimiž si zrovna hrála, a přivítala vzácné panstvo. Honem rozbalila chléb ležící v šátku na špalku a chtěla jej nabídnout, ale kmet Soběrad jen vlídně pokynul, aby všeho nechala, a bez prodlení přisedl na špalek k lůžku.

Nemoj vyhnal drůbež i kozu s kůzlaty ze světničky a zavřel dveře. Teď bylo v chatě skoro tma. Jen malým okénkem, přivřeným rozviklanou okenicí, pronikalo dovnitř slabé světlo.

Soběrad požádal Nemoje, aby nechal dveře otevřené, a sám také odstrčil okenici. Nikdo cizí tu přece poslouchat nebude!

Raněný se probudil, když hosté vstoupili. Otočil hlavu a mlčky pohlížel na kmeta. Výběřčího Ratimíra, který seděl na druhém špalku, v tmavém koutě neviděl.

„Zde je, Lešku, starosta knížecího dvora pšovského, náš zemský kmet Soběrad, a tady i knížecí pokladník Ratimír,“ pověděl Nemoj a kmet Soběrad hned vpadl:

„Vidím, žes na lůžku, neschopen další cesty. Vracíme se na Pšov a rádi vyřídíme knížeti, co bys mu rád – kdybys byl zdrav – nejraději oznámil sám.“

Mladý posel chtěl usednout na lůžku, ale nešlo to. Radislava mu hbitě podložila ke stěně pod záda houni a skromně odstoupila.

„Cítím, že zde budu muset zůstat a na Pšov se včas nedostanu, jak mi bylo poručeno. Nuže, svěřím vám své poselství,“ začal slabým, ale dobře slyšitelným hlasem. Z jeho řeči bylo znát cizince, avšak z blízkého slovanského kmene.

„Nesu poselství od velkého lutického vévody Drahovíta, jemuž buď vzdávána čest a chvála.“

„Avšak řekls prý, že přicházíš od Daleminců,“ připomenul Soběrad.

„Pravdu díš, pane. Řekl jsem tak, neboť užívám opatrnosti,“ odpovéděl raněný. „Teď už, mezi dobrými Pšovany, smím mluvit otevřeně.“ Lešek se odmlčel a pak hovořil dál. „Tři jsme byli vybráni, abychom donesli poselství, tři jsme stáli před starým vévodou Drahovítem, třemi cestami jsme byli poslání. U Čechů na Vyšehradě se zase sejdeme a tam se ukáže, kdo šťastně došel a poselství donesl. Mně byla vykázána cesta přes Milčany a Nišany do Pšovska.“

Kmet Soběrad poposedl na špalku blíž, aby mu neušlo ani slovo. Poznal, že mladý muž nevážil dalekou pouť bez důležité příčiny.

Lešek se snažil vyprávět hlasitě a důrazně. Zapomněl na únavu

i bolest. Jen na přerušované a zrychlené řeči bylo patrné, jak je vzrušený.

„Vévoda Drahovít, přední z knížat lutických, pravil nám toto: Na západě vyvstalo znovu nebezpečí pro všechny slovanské kmeny na Labi. Již patnáct let musí naše země, od věků svobodná, skládat poputnou daň franskému králi Karlovi, jenž sám sebe cézarem nazývá. Před deseti lety jsme povstali, abychom se osvobodili, avšak podlehli jsme veliké přesile a museli jsme vydat rukojmí míru. Hanba srbským kmenům a hanba Obodritům, že se proti nám s Franky spojili.“

Raněný se napil čerstvé vody a pokračoval ve vyprávění.

„Nenasytý césar teď skočil na horní Labe a chce vyhladit i Lučany, Pšovany, Čechy, Charváty a všechny ostatní kmeny zde za horskou hradbou, které ještě zbývají na svobodě.“

„Co pravíš, mladý muži?“

Lešek mluvil dál slavnostně znějícím hlasem.

„Od nepaměti spojuje Lutice se zdejšími kmeny přátelství, mnohokrát jsme spolu bojovali proti společnému nepříteli. Tentokrát však Frankova noha došlápla těžce na naši šji. Svjíme se jako bezmocní červi a nemůžeme přijít milým zdejším bratřím na pomoc. Franská síla dnes stojí pevně na Labi a na lodích hlídá až k Děvínu*, aby se naši ani nepohnuli. Běda nám, běda i vám!“

„Nerozumím ti dobře, vylož, jaké nebezpečí nám hrozí,“ tázal se vzrušeně Soběrad.

„Mám předat od našeho starého vévody Drahovíta tento vzkaz: Táhne na vás veliké franské vojsko a s ním i nedávno pokořený Sasové, zrádní Obodriti a některé srbské kmeny. Nejsou již daleko od vašich krajů. Snad ani v avarské válce nebyly tak hrozné síly...“

„Na nás však Sasové tak snadno nemohou. Stojí jim přece v cestě Srbové, Daleminci i Milčané,“ přerušil posla Soběrad.

„Zle je s vámi, pšovský kmete! V této chvíli již proniká nepřítel horskými hvozdy do vaší země – a vy nic netušíte: Cestou přes Milčany k Nise jsem viděl prchat zoufalé zástupy lidí, jimž se podařilo před Franky a Sasy prchnout. Vypravovali o hrůze strašné války. Není už země Daleminců, statečný vévoda Semil je poražen –“

* *Staré slovanské hradiště na Labi, později německá pevnost a město Magdeburk.*

„Pro živé bohy, to není možné!“ vykřikl Soběrad a s ním i Ratimír, oba krajně pobouřeni.

„– a donucen dát Frankům své vlastní syny jako rukojmí poddanství. A nyní se valí jako příval, který vše rozdrtí, zhouba na vás. Letěl jsem, abych vám dal zprávu, koně jsem pod sebou uštval, neboť vaše země nic neví a bez obrany je otevřená sveřepému nepříteli, vydána mu napospas.“

Mladý posel klesl vysílen na lůžko a prudce oddechoval.

V šeré jizbě bylo ticho. Nikdo nepromluvil, nikdo ani rukou nepohnul. Jen oheň slabě praskal.

Radislava vzhlížela s vytřeštěnými očima na kmeta. Nemoj se opřel v koutě o stěnu, aby pod ním neklesly nohy.

Zlá novina všemi otřásla.

I kmet Soběrad jako by se na sedátku zhroutil, jen brada se mu chvěla.

Po chvíli však vztyčil hlavu a vzpřímeně povstal:

„Bozi věční, stůjte při nás! Ještě dnes musí kníže zvědět tuto nedobrou novinu.“

Poděkoval ležícímu poslovi a přikázal Nemojovi, aby raněného ošetřoval s největší péčí. Pošle okamžitě ze Pšova zkušeného ranhojiče s léky i s pokrmy a posilujícím vínem.

Nemoj vykročil ze dveří a křikl, aby oděnci přivedli koně.

Kmet s výběřcím nasedli.

„Opatruj posla jak oko v hlavě,“ obrátil se Soběrad znovu na Nemoje, „budeš dobře odměněn. A ještě něco: Jdi spěšně na horu a vyříd' tam strážcům hranice, aby bez meškání zapálili na vrcholku velký oheň, který by viděla všechna pšovská země. Dým ať se valí jako mrak na znamení všem starostům a zemanům, že se mají neprodleně dostavit na Pšov. Veliteli stráže pak pověz, aby vyhlásil válečný poplach a bdělost na stezkách. Všude se musí připravit záseky. Z Pšova ještě rozkážu, co bude třeba učinit. Tvých služeb budu pamětliv, Nemoji.“

„Vše bude, jak pravíš, urozený kmete. Nechť bohové ochraňují tvou cestu!“

Soběrad pobídl koně do klusu, takže pěší oděnci zůstali daleko pozadu.

Záhy narazil na hlídku karavany, která zatím klidně tábořila v Nosálově. Ještě za jízdy na strážné zamával a oni také porozuměli,

jaké znamení jim přijíždějící kmet dává. Jeden z mužů zatroubil a celý tábor se hned uspořádal k odchodu.

Soběrad ukázal vytaseným mečem na rokli pod Vrátenskou horou. Meč se zablýskl v slunci a hlídka vyřídila připraveným vojínům, že kmet zvolil kratší cestu, dolem po úpatí hory. Všichni pospíchali po stráni dolů, aby vůdce dohonili. Tušili, že ho nutí ke spěchu nějaká vážná příčina.

Teprve na dně rokly zastavil koně a počkal na Ratimíra s družinou. Jeho tvář byla vážná a přísná.

„Co nejrychleji na Pšov!“ rozkázal.

Cestou se mezi sebou oděnci dohadovali, co se asi náhle přihodilo.

Nikdo nevěděl. Ani průvodčí, kteří šli se Soběradem k Nemojově chatě, nemohli nic povědět.

Průvod ještě nepřešel celou Dlouhou louku v lesním dole od Nosálova k Lobči, když se naproti přihnál jezdec na uštvaném koni. Zdaleka poznal kmetovu družinu a zvučně zahalekal. Průvod zastavil.

Jezdec přijel až ke kmetovi. Z koně se kouřilo a od huby mu kapala pěna.

„Co se stalo, mluv!“ tázal se starostlivě Soběrad.

„Frankové vpadli do Lučan!“

Všichni, kteří neočekávanou zprávu uslyšeli, byli ohromeni. Zírali na posla jako neživé sochy.

Jezdec si oddechl a důrazně hlásil dál:

„Kníže tě žádá, kmete, abys svolal velkou hromadu vši obce a také se neprodleně dostavil na hrad.“

„Rychle se přívál hrne! Nepřítel je tedy již v Lučanech...“ zahovořil pro sebe kmet. Pak nahlas pobídl Ratimíra do klusu a oba knížecí úředníci se tryskem rozjeli lučinou k blízké Lobči a bez zastávky dál kolem lesního jezírka ke Mšenu.

Když vyjeli z dolu na návrší, upozornil Ratimír Soběrada:

„Pohleď, kmete, Vrátenská hora je v dýmu!“

Oba jezdci stanuli a chvíli pozorovali sloup hustého dýmu, který stoupal z vrcholu hory.

Nové a nové oblaky tmavého kouře se valí vzhůru a ve výši se rozestírají jako veliký černý mrak. Zajisté byl zapálen vskutku mohutný oheň.

„To znamená vidí nejen celé Pšovsko, ale i půl české země,“ poznamenal Ratimír.

„Zítرا může být konán na hradě sněm,“ řekl spokojeně kmet.

Oba pobodli koně k bystrému klusu.

V Nemojově chatě poslouchá raněný Lešek Radislavu, jak mu vypravuje o svém hospodářství a o různých drobných příhodách. Její hlas ho uklidňuje, a třebaže někdy ani neví, o čem hovoří, stačí mu, že osamělou chatou zní její povídání a smích.

„Míťa není zlý, ještě nikomu neublížil. Ale kdybys ho tím nožem bodl, mohlo být s tebou zle. Otec říká, že raněný medvěd je prudký a nikoho se nebojí. Slyšela jsem, že před lety byl na Pšově kníže, ve-

liký milovník lovu. Jednou tu právě v našich lesích zase někde lovil a dlouho se nevracel. Jeho manželka se rozjela za ním. Vzala s sebou pět dívek a za chvíli dorazily na svých dobrých koních až sem k nám. Tady jí řekli, že kníže loví na druhé straně hory a s ním že je i všechna lovecká holota: hajní, huhlíci, vlkovyjci,* psáři, slídiči, zatahovači sítí, honci – jak už to při knížecích lovech vřdycky bývá. Kněžna jela tedy k Dražejovu, přešla doly a vrchy, ale knížete nenašla.

I vyjela na blízký vršek, aby obhlédla krajinu. A tu jí najednou zastoupili cestu zpredu i zezadu dva lítí medvědi a zle se na ni i na její panny obořili.

Kněžna se musela chtít nechtít bránit – odnikud se nemohla nadít žádné pomoci. Koně se začali vzpínat a plašit, jednu pannu shodil její vraník na zem, a tu kněžna i ostatní dívky sesedly a obrátily se proti zuřivým medvědům. Bojovaly tak statečně, že oba medvědy svými oštěpy na místě ubodaly a zabily.

Statečné ženy pak uklidnily své koně a vrátily se k dražejovskému hradišti, kde se střetly s knížetem. Když kníže uslyšel, co se jeho ženě přihodilo, velmi se podivil a poslal hned své hajné, aby zabité medvědy přinesli. Zanedlouho odevzdali skutečně jeho služebníci udatné kněžně dvě krásné velké medvědí kůže.

Kníže dal na budoucí paměť hrdinského činu své ženy a jejích pěti dívek pokácet na tom místě les a postavit tam prostorný dvůr, jemuž dal jméno Medvěží**. Dodnes se na bráně toho dvora ukazují pověšené medvědí kůže a nohy. Byla jsem tam už dvakrát a na vlastní oči jsem je viděla...

Radislava si všimla, že se raněnému zavírají oči. Čekala ještě chvíli a pak potichu vyšla ven. Zavřela za sebou dveře, aby bujná kůzlata nebo husy nerušily Leškův klidný spánek.

* *Huhlíci hučeli a vlkovyjci vyli a nadháněli tak zvěř.*

** *Nyní malá osada Nedvězí (Nedoveska).*